

והתענג בדשן

שיעור הלכתי שבועי מפי מורנו ורבנו
הרה"ג דוד שלום נקי שליט"א
מו"צ ומחבר סדרת הספרים "בהלכה ובאגדה"

השיעור בימי ראשון בשעה 18:00
בבית המדרש "חזון עובדיה" דימונה

גליון 285
ידיד לה' כי טוב כי לעולם חסדו

"והתענג בדשן נפשכם, חסו אֶתְנֶכֶם וּלְכוּ אֵלַי, שְׁמִיעוּ וְתָחִי נִפְשְׁכֶם" (ישעיה נה ב)

חיזוקים לאברכים ובחורי הישיבות

היקרים המסולאים בפז

משקה? כחודשיים לקח לו להשתקם מכל הסיפור. מהמרירות והבכי יצא מתוק מדבש. מכתב מחזק, מעודד, מדרבן ודוחף שנשלח מבעלת תשובה מ"חולון". היא פתחה את החוברת רק לאחר 10 שנים, ונהפכה מן הקצה אל הקצה. "והאלקים עשה שִׁירָאוּ מִלְּפָנָיו". "וַיֹּאמֶר לְאָדָם הוּא יֵרָאֵת ה' הִיא חֲכָמָה". "טוב מַעַט בִּירָאֵת ה', מְאוּצָר רַב וּמְהוּמָה בּוֹ". לגיון של מלך, חייבים יראת שמים כמה שיותר. "אם יִסְתֵּר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נָאִם ה'". "אם לֹא תִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הַכְּתוּבִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה לִירְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה...". מחלוקת חכמי ישראל עם חכמי אומות העולם. רבנו אברהם בן הרמב"ם: "כשישליך השקר, ויקיים האמת ויכריענו לאמתו, ויחזור בו מדעתו כשיתבאר לו הפכה, אין ספק כי "קדוש" הוא."

אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא יראת שמים בלבד

א. בסייעתא דשמיא נמשיך לדבר עוד כמה דברים חשובים ביותר בנושא שדברנו

הפנימיות של כל האהבה וההווי המשפחתי, [שוב ראיתי שכיוצא בזה פירש הגאון ההפלא"ה בספרו פנים יפות על פסוק זה, וכתב, ובה יש לפרש מה שאמר "האמר לאביו ולאמו לא ראתיו", היינו במידת יעקב שאמרו חז"ל (מגילה טז ע"ב) גדול תלמוד תורה יותר מכבוד אב ואם, שהניח יעקב מצות אביו ולמד תורה בבית עבר י"ד שנים. ע"ש]. ולכבוד מי כל זה? לכבוד בורא העולם ישתבח שמו ויתעלה כסא הדרו, שלימד אותנו (יהושע ח:א) "לא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ, וְהָיִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה, לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל הַכְּתוּב בּוֹ, כִּי אֶזְרָא תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכְךָ וְאֶת תִּשְׁכִּילִי". ובואו נתבונן, למי אמר השם יתברך את המילים הללו? למנהיג ישראל הראשון בכניסתם לארץ - "יהושע בן נון". שעם כל העול שהיה כרוך עליו כמנהיג ולוחם ב-31 מלכים, מזהיר ומצווה אותו השם, שיהגה בתורה יומם ולילה! וכמו שאמרו בתלמוד ירושלמי (סנהדרין פרק ב הלכה ו), נאמר ביהושע "וְהָיִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה", והלא דברים קל וחומר, ומה אם יהושע שעוסק בצורכי ישראל [עסוק מעל הראש כדרכו של כל מלך, מנהיג, שר הבטחון לנהל 31 מלחמות], נאמר בּוֹ "וְהָיִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה", הדיוט לא כל שכן? כיוצא בו, מלך יוצא למלחמה והתורה עמו, שנאמר (דברים יז ט): "וְהָיִיתָ עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּו". והרי דברים קל וחומר, ומה אם מלך ישראל שעוסק בצורכי ישראל, נאמר בּוֹ "וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּו", ההדיוט על אחת כמה וכמה. ע"ש. מכאן רואים כמה מצפה הקדוש ברוך הוא מאיתנו, איזו שקיעות בתורה בריצות, איזה ניצול הזמן, בלי דברים בטלים, בלי העברת הזמן בש"ה פ"ה ובכל מיני נייע"ס למיניהם. ומי שעומד בזה, זוכה לכל ההבטחות שהבטיח השם יתברך ליהושע (ח:א) "כִּי אֶזְרָא תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכְךָ וְאֶת תִּשְׁכִּילִי... אֵל תַּעֲרֹץ וְאֵל תַּחַת כִּי עִמָּךְ ה' אֱלֹקֶיךָ כָּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ", ויזכה להגיע לדרגת שבט לוי "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לִישָׁרָאֵל".

ועל כל פנים, השמחה שהיתה לי בכל המחזה הגדול והנפלא הזה, היתה שמחה עם התרגשות גדולה מאוד שהחזירה אותי כמעט 40 שנה אחורה, ביום הראשון שנכנסתי לשייבה קטנה, וגם שמחה כפולה ומכופלת שהזכירה לי שנים עברו את ראש חודש "אלול" תשנ"ג, שבו נפתחה ישיבת "חזון עובדיה", בראשות מרן הראשון לציון רבנו יצחק יוסף שליט"א, ומרן זיע"א הגיע אלינו לשייבה יחד עם רעייתו הרבנית מרגלית עליה השלום, [שהיא בעצם תרמה את בנין הישיבה מכספה הפרטי שמרן היה מפקיד לה בחשבון מידי חודש בחודשו] ויחד עם נאמן ביתו איש החסד והמעש רבי שלום סעדון שליט"א שהביא עמו בחיקו את ספר התורה שהיה שייך למרן, ובו קראנו בישיבה. וכיון שהתחלנו ללמוד מסכת

מי הם הזוכים להיות לגיון של מלך? "האמר לאביו ולאמו לא ראתיו, ואת אחיו לא הכיר, ואת בניו לא ידע, כי שמרו אמרתך ובריתך יִנְצְרוּ". שמחה גדולה שהחזירה אותי 40 שנה אחורה. מה קרה בראש חודש אלול תשנ"ג? מי אמר למי: "תן להם לאכול טוב, לישון טוב, תוכל לתבוע מהם טוב?" הענווה של מרן זיע"א. "מִרְפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים". מעלה של פרגון ומילה טובה לחבר. הגאון רבי זליג ראובן בנגיס פרגן לגאון רבי איסר זלמן מלצר, ובעקבות כן הוא הרבה בפרגונים לתלמידיו במידה גדושה. מה סיפר הגרש"ז אוירבך למרן, על רבו רבי איסר זלמן, בלומדו חברותא עם הגאון הנצי"ב. מי אמר: "על קושיא כזו צריך להביא

¹ א. אחי ורעי היקרים והאהובים, אי אפשר שלא להתפעל ממה שזכינו לראות בימים אלו את בחורי הישיבות היקרים המסולאים בפז, הולכים לישיבות הקדושות, וכל אחד ואחד טעון במזוודה אחת או שתיים, עם כל מטלטליו וצרכיו לימים הקדושים והנעלים של חודש "אלול" ו"עשרת ימי תשובה", איזו שמחה נסוכה על פניהם על כך שהם זוכים להיות לגיון של מלך, שהם זוכים להימנות עם כל השבט המיוחד של עם ישראל, שבט לוי שכל כולם מסורים לתורה בלבד ללא שום תערובת של סממן אחר, של תעסוקה אחרת, הוא השבט המיוחד והמעולה, שרק עליהם כותב הרמב"ם (סוף הלכות שמיטה ויובל), שהם השבט היחיד שהובדל לעבוד את השם לשרתו, ולהורות את דרכיו הישרים ומשפטי הצדיקים לרבים, שנאמר (דברים לג י): "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לִישָׁרָאֵל", ולפיכך הם הובדלו מדרכי העולם, אינם עורכים מלחמה כשאר ישראל, אלא הם חיל השם יתברך, שנאמר: "בִּרְךָ ה' חִילוֹ", והוא ברוך הוא זוכה להם, שנאמר (במדבר יח כ): "אֲנִי חֶלֶקְךָ וְנַחֲלָתְךָ". ומוסיף הרמב"ם עוד משפט חשוב ביותר: "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו, והבינו מדעו, להיבדל לעמוד לפני השם לשרתו ולעבודו לדעה את השם, והלך ישר כמו שעשהו האלוקים, ופרק מעל צווארו עול החשבונות הרבים אשר ביקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קודש קדשים, ויהיה השם חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו, כמו שזיכה לכהנים וללויים, הרי דוד עליו השלום אומר (תהלים טז ט): "ה' מִנֵּת חֶלְקִי נְכוּסִים, אֶתָּה תוֹמִיךְ גּוֹרְלִי". ע"כ.

אז כמה תענוג היה לי לעמוד ולראות את כל המחזה הגדול והנפלא הזה, שהתווספו השבוע עוד ועוד רבים 'בן פורת יוסף' לשבט לוי ללגיון של מלך, הם הם הבחורים שנגמלו מימי הילדות ועלו ובאו והצטרפו לישיבות קטנות, איזה כבוד עצום נעשה בזה לבורא העולם, שיש לו עכשיו עוד ועוד חיילים רציניים שמוכנים למסור את עצמם לעסק התורה, לא אכפת להם לעזוב את הבית, את אבא, את אמא, את האחים, את האחיות, את כל החברים מהשכונה, ואת כל המי ומי מסביב, ולאיפה הם הולכים? לטיול בחו"ל? לא ולא, הם הולכים לגלות למקום של תורה, לישיבות קדושות וטהורות, בבחינת מה ששייב משה רבנו את שבט לוי: "האמר לאביו ולאמו לא ראתיו, ואת אחיו לא הכיר, ואת בניו לא ידע, כי שמרו אמרתך ובריתך יִנְצְרוּ", כלומר, הם עוזבים את כל האווירה הביתית, את כל המשפחה, והולכים ומשקיעים את ראשם ורובם אך ורק בעסק התורה, ומתגברים על הרגשות

"גיטין", מרן זיע"א מסר לנו פלפול עמוק במשך שעה ארוכה על תחילת המסכת.

[ובדרך אגב, אני זוכר שהרבנית הביאה עמה סוכריות טופי, ונתנה אותן לבנה ראש הישיבה לחלק לבחורים. והרב הביא לי ואמר, תחלק לבחורים מהיד של הרבנית. והנה באמצע השיעור שמרן נתן פלפול עמוק, פתאום מרן שואל את בנו ראש הישיבה, איפה אמא שלך? כי הרי אין עזרת נשים בישיבה? הרב השיב שהוא לא יודע היכן היא, עד שבא משהו ואמר, הרבנית לא היה לה איפה להיות, אז הנהגה החזיר אותה לבית, ואז מרן נרגע והמשיך את השיעור. אני התפעלתי מאוד, הרי מי כמו מרן שהיה שקוע בלימוד, ולא היה מרגיש בכלל מי עומד לידו. וכמה אין ספור סיפורים ישנם על מרן זיע"א שהיו הולכים ובאים על ידו בשעת הלימוד, והוא לא היה מרגיש כלל. ואילו כאן, באמצע השיעור מרן הפסיק בשביל כבוד הרבנית ודאגתו אליה.]

בסיום השיעור של מרן, התפללנו מנחה וערבית, וראש הישיבה ביקש ממרן לקבוע מזוזה בפתח הבנין, ומרן כיבד את ר' שלום סעדון שהוא יקבע. וכשבא מרן לצאת, אמר לו ראש הישיבה, אבא, בא תראה את חדר האוכל. מרן נכנס לחדר האוכל, והשולחנות היו ערוכים לארוחת ערב הראשונה של הישיבה, בכל טוב ובסדר נאה. מרן הנהגה מאוד, ואמר לבנו ראש הישיבה בלשון זו: "תן להם לאכול טוב, לישון טוב, תוכל לתבוע מהם טוב". כי כשבחור אוכל טוב וישן טוב, יש לו חשק ללמוד להתמיד, אבל אם הוא לא אוכל וישן כדבעי, קשה לו ללמוד טוב, חלילה. וברוך השם זכינו שמרן היה מגיע אלינו מידי שבוע לישיבה ומוסר שיעור.

ובואו תראו את הענוה של מרן זיע"א. פעם אחת בחודש "אדר" ראש הישיבה טס לחוץ לארץ למשך שבוע אחד, ואז הוא ביקש ממרן ואמר לו, אבא, בעצם אתה "ראש הישיבה", אלא שבגלל שאתה לא יכול לבוא כל יום לישיבה, לכן אני ממלא את מקומך, אבל עכשיו שאני טס לחו"ל ואני לא יכול לבוא, אז אולי תבוא אתה? ובאמת, מרן בענוה הגדולה שלו נענה לבקשתו, והגיע אלינו כל יום, מיום ראשון עד יום רביעי ומסר לנו שיעור. והנה בגמר השיעור ביום רביעי, אמר מרן: "זהו, מחר אני כבר לא בא, ראש הישיבה שלכם חוזר". אינני יודע איזו זכות היתה לנו שככה זכינו לינק מפי קדשו של מרן יום יום, פלא והפלא. תהילות לאל יתברך שזיכה אותנו.

אחי ורעי, ההורים היקרים והחביבים, כמה עלינו להודות לבורא יתברך שמו שזיכה אותנו שבנינו הולכים בדרך השם, עוסקים בתורה ובמצוות, בישיבות הקדושות, וזכנו השם יתברך שנראה את כולם עבדי השם נאמנים, מלאים וגדושים בתורה ובריאת שמים טהורה, במידות נעלות וטובות, ויפוצו מעיינותיהם חוצה בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, אמן.

ב. נקודה נוספת וחשובה, בחורים צעירים נוסעים ממרחקים ונכנסים לשיעור א' בישיבה קטנה או בישיבה גדולה, פעמים רבות שהם מחפשים שמישהו יתייחס אליהם, שיפרג להם איזו מילה טובה של חיזוק ועידוד, כמו שאמר שלמה המלך (משלי טו ד): "מִרְפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים", ומפרש רבנו יונה: "רפואת הלשון נכבדת היא מאוד, כי יתר הרפואות והסמים פעם יועילו ופעם לא יועילו ולא יצילו, אבל רפואת הלשון לא יתכן לה מבלתי תועלת, כעץ החיים אשר רפואת פריה לא תשוב ריקם". ע"ש. הוי אומר שהרפואה הכי טובה והוויטמין הטוב ביותר, נמצאים בלשון שלנו. אז כמה כדאי וחשוב שבחור ירגיל את עצמו לעודד בחורים בפרט חדישים צעירים, ולתת להם הרגשה טובה ונעימה. פעמים שבחור צעיר מגיע מעיר אחרת, סגנון אחר, בלי מכרים וחברים בכלל, הוא פשוט מרגיש בודד במערכת, וחסר לו היחס הטוב והנעימות הזאת. ובלאו הכי, הלא עצם זה שהבחורים הצעירים הללו עזבו את ביתם ואת עירם ואת שער מקומם, וקיימו בעצמם את המשנה באבות (פ ד ת פסוק טז) "הוי גולה למקום תורה", כמה מגיע להם חיזוק ועידוד על כך, כמה הם צריכים את הדחיפה והחיזוק והפירגון, אין ספק שכל מילה של עידוד, וביטוי של ידידות או איזו מחמאה טובה בחיוך רחב, תוסיף להם הרבה בחיות שלהם, וממילא הלימוד שלהם יהיה הרבה יותר איכותי ברמה גבוהה, בחשק ובשמחה, והכל נזקף לזכותך. אך חלילה להיפך, בחורים שלא מקבלים מספיק את מנת הוויטמין של העידוד והפירגון והחיזוק שלהם, יכולים פתאום למצוא את עצמם אט אט במשך הזמן מוחץ לבית המדרש חלילה.

מספרים על הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ראש ישיבת "עץ חיים", שהיה נוהג להרבות בדברי שבח ופירגון לתלמידיו במידה גדושה. ופעם כששאלו אותו מה פשר להנהיג זאת, הוא סיפר שבבחרותו הוריו היו עניים מרודים עד מאוד, וכשהוצרך לגלות למקום תורה, ללמוד בישיבת וולוז'ין בראשותו של הגאון הנצי"ב (הרב נפתלי צבי יהודה ברלין), הוא הלך הליכה רגלית במשך כמה ימים בימי החורף הקרים, בקור ובכפור, כשבקושי היו לו בגדים לחמם את עצמותיו היבשות. גם בדרך נקרעו לו בגדיו ומנעליו, וכך הגיע לישיבה נחפר ונכלם ממצבו הך. בבואו לישיבה הוא דר בפנימייה בחדר אחד עם הגאון רבי זליג ראובן בנגיס זצ"ל [לימים ידוע כראב"ד העדה החרדית בירושלים עיר הקודש תובנ"א] והתחבר אליו בעבותות אהבה וידידות נאמנה. יום אחד התבין הרב בנגיס במצב רוחו של רבי איסר זלמן שאינו תקין כל כך, וכיון שרצה לעודד את רוחו, אמר לו: מדוע פניך רעים היום, והלא אתמול אמר לי ראש הישיבה חידוש בשמך... והעיד רבי איסר זלמן, שדיבור זה נסך בקרבו כוחות מחודשים וזקף את ראשו וגבו, ומאז סילק לגמרי את העצבות מליבו. וכיון שחוהו על בשרו היטב היטב עד כמה יכול דיבור אחד להשפיע על נפש הבחור הצעיר, קיבל על עצמו לשבח את הבחורים שלו בהרחבה יתירה ובמידה גדושה כנא וכיאה.

[ובדרך אגב, באחת משיחותיו של מרן זיע"א בישיבה, הוא סיפר לנו מה שסיפר לי ידידו הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל על ימי בחורותו של רבו הגאון רבי איסר זלמן מלצר, שזכה ללמוד חברות יום יום עם ראש ישיבתו הגאון הנצי"ב, ובכל בוקר היה הנצי"ב מרצה בפניו את השיעור שהכין, והיו מלבנים יחד את הדברים. והנה יום אחד, לאחר שסיימו להכין את השיעור, אמר הנצי"ב לרבי איסר זלמן, היום אני לא מוסר את השיעור. תמה רבי איסר, הלא הכנו את השיעור טוב מאוד, ולמה לא ימוסר הרב? ענה לו הנצי"ב, תדע לך, בכל יום

בתפילת שחרית כשאני מגיע לברכת "אהבת עולם", אני בוכה בדמעות שהקדוש ברוך הוא יפתח לי את הלב להבין את תורתו, "ותן בליבנו בינה להבין, להשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד..." אבל היום לא זכיתי לבכות, ולכן אני חושש למסור את השיעור... אמר מרן, תראו איך הם היו לומדים באיזו יראת שמים טהורה וקדושה, עד כדי כך לבכות כל יום ב"אהבת עולם". פלא פלאות.]

גם הגאון הצדיק רבי חיים ברים זצ"ל [שהיה תלמידו של רבי איסר זלמן מלצר בישיבת "עץ חיים", ולמד חברותא עם הגרש"ז אוירבך] סיפר, שפעם אחד התלמידים שהרגיש את עצמו ירוד וחלש מאוד בעיני החברים, פתאום הקשה איזו קושיא באמצע השיעור, ורבי איסר זלמן שיבח מאוד את קושייתו, עד שאמר שעל קושיא כזו צריך להביא 'משקה' [ליקר בננות וכדומה] בבית המדרש. ומהמילים החמות הללו שיצאו מלב טהור לעודד את הבחור, שאב הבחור הזה מלא חופנים חיזוק גדול, עד שבמשך כחצי שנה הוא למד בהתמדה ובשקידה ויגיעה רבה. נמצא שכמה השפעה גדולה ועצומה ישנה לדיבורים הללו. ואם ככה הדברים אמורים כלפי אחרים, על אחת כמה וכמה כלפי בנינו היקרים שעלינו לעודד ולחזק אותם בדברים טובים המחיים את הלב והנפש. (עיי' באר הפרשה תוריע תשפ"ג)

ואם כבר אנחנו עסוקים במעלת הפירגונים, אספר גם מחלקי, לפני כשלוש שנים עשינו שבת שכולה תורה בשכונת "גילה" בירושלים עיר הקודש, והנה בליל שבת דרשתי בבית הכנסת גדולה, ולפני שדברתי עמד הרב שלהם וסיפר מה שלא זכרתי בכלל, שבזמנו לפני כמעט 20 שנה, כשהייתי ראש כולל ב"ביתר עילית", מעל בית המדרש שלנו היתה שם ישיבה גדולה "שערי תורה" של בחורים בעיקר מהעיר "נתניה", ומידי פעם הם היו מבקרים בכולל שלנו, והיו מדברים יחד בלימוד. באחד מימי "בין הזמנים" התקשרתי להשיב תשובה לאחד הבחורים [הוא הרב הנ"ל] על איזו שאלה ששאל, אמו ענתה לטלפון, ומצאתי את ההזדמנות לשבח אותו בשבחים גדולים וטובים שהוא לומד בהתמדה ותענוג לדבר את בלימוד וכו' וכו'. כשהגיע הבחור לבית, אמו סיפרה לו את השבחים והפירגונים, והוא אמר שהם נסכו בו רוח חיה וחיזוק גדול, על אף שהוא היה כבר לומד טוב, אבל הוא הרגיש שהוא שווה הערכה כדבעי, עד כדי כך שמספרים לאמא שלו, וזה נתן לו כח למשך חצי שנה קדימה ללמוד ולהוסיף כנאה וכיאה. ישמע חכם ויוסף לקח.

ומאידך, צריכים מאוד להיזהר מדיבורים שיכולים חלילה לפגוע, ובפרט בבחורים חדשים צעירים, ועל אחת כמה וכמה בישיבה קטנה, שהוא בסך הכל ילד שזה עתה גמר כיתה ח', ופתאום הוא מגיע לישיבה של 100 200 בחורים, ולא תמיד הוא מוצא את עצמו, וחלילה לומר לו איזו מילה שלא במקום, שפעמים הנזק גדול עד מאוד. ובדידי הוה עובדא, ואספר לכם זאת, כדי שנבין כמה עלינו להיזהר במה שאנחנו מוציאים מהפה, ואשרי המדבר על אוזן שומעת. כשסיימתי בתלמוד תורה, מאוד רציתי ישיבה עם פנימיה, כי חבל על הזמן לחזור כל יום לבית, ובבוקר השכם לצאת. ברוך השם נכנסתי לישיבה קטנה בשמחה ובהתלהבות, הקשבתי בשיעורים, עיון בקיאות, למדתי בשמחה, הכל זרם יפה. אך כל זה היה עד שאיזה בחור התחשק לו לזרוק איזה כמה מילים לעברי, וכאילו בבת אחת הוריד לי את השלט, כיבה את המנוע, והוריד לי את המצב רוח בין רגע, ומאותו רגע הרגשתי בודד במערכת, ומחמת הדיבורים שלו התחלתי להרגיש נעגועים לבית, ורגשי חרטה חזקתי עלו בי על "הטעות" שעשיתי, למה התעקשתי ללכת לישיבה עם פנימיה, מה היה לי חסר כמו רוב ככל החברים שלי שהלכו לישיבות אקסטריניות, וחוזרים בכל יום הביתה, כמו "קייטנה"... בקיצור היצר הרע בלבד לי את המוח, כבר לא הייתי מקשיב בשיעורים כמו מקודם, כי הראש שלי היה למה נתקעתי בפנימיה, עד שכבר חשבתי לעזוב לישיבה אחרת. לאחר יומיים שלשה כאובים מאוד שהדמעות היו ניגרות על לחיי מבלי להרגיש, הבחין בי הר"מ שלי בבקיאות, זכר על טוב, וקרא לי לאחר מכן בסדר ב', ושאל אותי מתוך אהבה כנה, למה אתה כל כך כאוב, מה יש לך? ואז פרצתי בבכי רב, וזכרה השם לו לטובה שהוא כיסה אותי בחליפה שלו כדי שלא יבחינו בי הבחורים שאני בוכה, עד שנרגעתי ומחיתי את הדמעות מעיני לגמרי, ואז הוא שלח אותי להתקשר להורים וכו', ולא אלאה אתכם בכל הסיפור. אבל תדעו לכם, שלקח לי זמן רב להשתקם מכל הסיפור הזה, והכל עקב זריקת מילים של בחור שפשוט לא חשב נכון לפני שהוציא מפיו כמה מילים לא לענין.

אך מאידך אני חייב לומר, איך הקדוש ברוך הוא רחמן מלא רחמים, לא עזב חסדו ממני, ומעז יצא מתוך, מהמרירות והבכי יצא מתוך הרבה יותר מדבש. ומעשה שהיה כך היה, בעקבות כל הצער שהיה לי, קבלתי אישור מיוחד מהמשינח ללכת לבית לאחר סדר ג', בכל ימי שני, רביעי ומוצאי שבת, [לבד מיום שישי שכולם משוחררים], ובזה התיישבה דעת. אך תתבוננו שמאז ומתמיד אני גדלתי על מרן זיע"א, ובזמנו לא היה לוויין, ואיך יעבור כל כך זמן שלא אראה את פני קודשו של מרן ולא אשמע את קולו. אך עתה שקבלתי אישור ללכת לבית שני, רביעי ומוצאי שבת, ברור שניצלתי את ההזדמנות ללכת ל"יזדים" לשיעורו של מרן, והרווחתי בגדול, והריווח הענק של עילת העילות וסיבת הסיבות, שגם לאחר כמה חודשים שכבר הרגשתי שאין צורך שאחזור כל שני רביעי לבית, אך השארתי לי את הראש לצאת בכל מוצאי שבת, וכך נמצא שבכל שלש שנים של הישיבה הקטנה יצאתי בכל מוצאי שבת ל"יזדים", לחזות בנועם השם ולבקר בהיכלו. נמצא שהשם יתברך עשה הכל לטובתי ולרווחתי. כי בטוחני שאם הייתי מבקש רק לצאת במוצאי שבת ל"יזדים", מי היה נותן לי? אבל בורא העולם אב הרחמים, גלגל את הדברים בצורה זו, כדי שבסופו של דבר אמצא את עצמי ממשיך לינק ולקבל תורה מפי הגבורה, מפי קדשו של מרן מלכא זיע"א, ובזה הייתי מתמלא בכוחות טובים ומועילים לכל השבוע. תהילות לאל.

ג. להלן מכתב מחזק, מעודד, מדברך ודוחף שנשלח מאשה אחת בעלת תשובה מהעיר "חולון" יע"א. שלום רב, קוראים לי עדן מ. ב. אני רוצה להמליץ בחום רב על הספר "להיות את" של הלכות צניעות (המחולקת ל-40 יום), ולהלן סיפור ההתחזקות שלי בצניעות בזכות הספר של הישועות הנפלא הזה "להיות את!" אני לא זכיתי להתלבש בצניעות עוד

בשיעורים האחרונים, חיזוק בחורי הישיבות והאברכים היקרים השם עליהם יחיו בעוד ועוד תוספת² של יראת שמים טהורה, כי זהו העיקר והיסוד של הכל, כמו שאמר החכם מכל האדם (קהלת יב ג): "אֶת הָאֱלֹקִים יֵרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר, כִּי זֶה כָּל הָאֱמָן",³ היראת שמים היא השורש לכל הדברים, כשאדם בא לעשות משהו, עליו לבחון בכור היראת שמים, האם מעשה זה נובע מתוך יראת שמים או לא? האם מעשה זה הוא רצון השם יתברך או לא? השם יתברך ישמח בזה או לא? אפילו לימוד ועסק התורה שבא אצל האדם בלי יראת שמים, זה לא שווה כלום, היראת שמים היא שמחזיקה את התורה, כמו שאומרת הגמרא במסכת שבת (לא ע"א), **בשעה שמכניסים את האדם לדין** [בעולם הבא לאחר אריכות ימים ושנים], **שואלים אותו: נשאת ונתת באמונה? קבעת עיתים לתורה? עסקת בפריה ורביה?** [לא אמר "קיימת פריה ורביה" אלא "עסקת", דהיינו להשתדל להשיא אחרים (מהרש"א)] **ציפית לישועה? פלפלת בחכמה?** [דהיינו, שלא יהיה מפלפל פלפול של הבל, אלא שתהא כוונתך לפלפל בשכל וחכמה ודעת" (מהרש"א)] **הבנת דבר מתוך דבר? ואפילו הכי** [אפילו שאת הכל הוא קיים כמו שצריך, הוי אומר שהוא אדם רציני ביותר וצדיק גדול], **אי יראת ה' היא אוצרו, אין** [הוא זוכה בדין בעולם הבא], **ואי לא, לא. משל לאדם שאמר לשלוחו העלה לי כור** [כמות גדולה של] **חטים לעלייה, הלך והעלה לו. אמר לו, עירבת לי בהן קב חומטון?** [ארץ מליחה שעפרה משמר את התבואה מלהתליע. עיין ירמיה (יז ו): "אֶרֶץ מְלִחָה".] **אמר לו, לאו, אמר לו, מוטב אם לא העלית.** [כי כל התבואה יכולה להתליע]. והנמשל: אומר המהרש"א, שכמו שאין קיום ושמירה לחיטים, אם לא שעירב בהן חומטון, כך אין קיום לכל מעשיו, אם אין לו יראת

מימי הילדות שלי, אך כשהגעתי לגיל 18 התחלתי קצת להתחזק ולשמור שבת בזכות השיעורים של הרבנית שלי, ולקראת הנישואים שלי, רציתי מאוד להתחזק גם בצניעות. לפני יותר מ-10 שנים קבלתי מאשה אחת ב"קניון" חוברת קטנה סגולה "להיות את", והאמת שאף פעם לא התייחסתי אליה בכלל, ולא ידעתי על מה היא מדברת, שנים רבות היתה החוברת אצלי בבית הורי, ובכל פעם שהיינו שולחים דברים לגניזה, כמו עלונים של שבת שאבא שלי היה מביא, משום מה תמיד השארנו את החוברת הזאת בבית, אף שמעולם לא ידעתי מה התוכן שבה. יום אחד שאלתי את הרבנית שלי מ.פ. עם איזה ספר אני יכולה להתחזק בצניעות? היא אמרה לי תלמדי בספר "להיות את". בדקתי איך הספר נראה, וראיתי שזהו הספרון הסגול שיש לי בבית, הייתי מופתעת מאוד והרגשתי שזה מסר בזהק מהשם יתברך, שלכל דבר יש לו את התאריך שלו. הספר יכול להיות שנים רבות בבית, אבל לכל ספר יש כתובת, ושאתה צריך לקרוא את זה ולדעת את הדברים, אז בסופו של דבר זה מגיע עד אליך עם המסר שבזאת העולם רוצה להגיד לך. וגם אם זה יקח שנים רבות, המסר הברור בסוף יגיע - שצניעות זה הדבר היקר ביותר - ואם אני רוצה ללכת לפי ההלכה, אז יש את הספר "להיות את" שמסביר בדיוק מהי הדרך הנכונה, ומה זו צניעות אמיתית של בת ישראל שהיא יקרה וחשובה לבזר העולם, וכמה ברכה יש בצניעות. אני התחלתי לקרוא בספר הזה, ומשם התחזקתי מאוד מאוד בצניעות, מעדן שהיתה הולכת שלא בצניעות, שהיתה לובשת מיני ג'ינסים וכו' וכו', כפי שלא ראוי לבת ישראל, וראיתי כמה אין בזה ברכה - אני מבטיחה לכם. עכשיו התחלתי להתחזק בצניעות כפי ההלכה שכתובה בספר הזה: כיסוי ראש מלא - שמלות ארוכות - שמלות רחבות - גרבינונים כהלים שלא בצבע הרגל, וכמובן שעדיין אני ממשיכה ללמוד, אני לומדת הלכות צניעות, כי זו הברכה של החיים, זו הברכה שגורמת לכל בת ישראל להרגיש גן עדן בעולם הזה. כולן יכבדו אותך, כולן יתייחסו אליך ככבוד כמו לספר תורה, כולן יתייחסו אליך כמו לבת של הקדוש ברוך הוא, והעיקר הגדול שאנחנו עושים בזה נחת רוח לבזר העולם. אני ממליצה בחום על הספר "להיות את" בכל בית, זה ממש חובה לכל אשה ובת לקרוא את הספר הזה - לדעת במדויק מה הן ההלכות של הצניעות - ומהו המתכון לגן עדן אמיתי, מהו המתכון לשמח את בורא העולם ולברכה האמיתית של החיים, הכל כתוב בספר הזה, ממליצה לקרוא אותו שוב ושוב, לזכות את כל מי שאפשר, חברות, מכרות, שכנות, והלוואי שזה יגיע לכל בת ישראל. שכל בת ישראל תדע שהיא משהו קדוש, שהיא חשובה להקדוש ברוך הוא, וכמה הצניעות עושה שמחה להשם יתברך בכל העולמות. ממליצה בחום על הספר "להיות את" - כי באמת שתקראי את הספר הזה את תהיי את - ואז את תכירי את עצמך ואת החשיבות שלך בעולם. בכבוד רב, עדן מ.ב. ע"כ.

אחי ורעי היקרים, איך אומר התנא באבות (פרק ד משנה ג) "אין לך דבר שאין לו מקום, ופירש רבנו בחיי, אין לך שום חפץ בעולם או שום כלי קטן שאין לו מקום, ותצטרך עוד לתשמישו, ולכן לא תמחר, ולא יהיה קל בעיניך להרחיק ולאבד שום חפץ. ע"כ. ואם ככה תלמד אותו התנא איך עלינו לנהוג בחפצים גשמיים, על אחת כמה וכמה בחפצים רוחניים. תראה, 10 שנים החוברת מונחת בבית ועדיין לא נפתחה, אבל פתאום לאחר 10 שנים, היא נפתחה, ומאז הגברת נהפכה מן הקצה אל הקצה. נמצא שחלילה לנו להתייחס משום יהודי, "אין לך אדם שאין לו שעה, ואין לך דבר שאין לו מקום". כמה הסיפור הזה מחדד את ההסתכלות הנכונה, כמו שאמר שלמה המלך (קהלת יא א): "שִׁלַח לְחֶמֶק עַל פְּנֵי הַמָּיִם, כִּי בְּרֵב הַמָּיִם תִּמָּצְאֵנּוּ", אתה תשלח, תחלק, תפיץ, תזרע, תפזר, תאיר, תפריח את השממה, והקדוש ברוך הוא כבר יטפל בשאר התהליך, כמו שכותב רש"י (במדבר ג טז): "**אמר הקדוש ברוך הוא, עשה אתה את שלך ואני אעשה את שלי**". עלינו מוטל רק לעשות את ההשתדלות להפיץ את החוברות לאחינו ואחיותינו היקרים עמך בית ישראל הנמצאים בכל אתר ואתר: בקניונים, בסופרים, בתחנות מרכזיות, בתחנות רכבת, בבסיסים צבאיים, בבתי הסוהר, בבתי רפואה, בבתים, בקבר רחל אמנו, בקבר דוד המלך וכו', ומשם והלאה כבר לא תלוי בנו ולא מוטל עלינו שום דבר, איפה ומתי יפול האסימון של כל אחד ואחת. מה שכן ברור לנו שבסופו של דבר, הקדוש ברוך הוא לא יוותר על שום יהודי, כמו שהבטיח לנו בתורתנו הקדושה (דברים

שמים, חלילה. אבל על ידי יראת שמים יתקיימו כל מעשיו. וזה מפחיד מאוד למתבונן, כי יכול להיות שאדם יבוא לעולם האמת, ופתאום הוא יגלה שכל מה שהוא עשה ולמד וקיים אין לו קיום, אבל מה הפשט בזה, הרי הוא קיים בפועל הכל, אז כנראה שהיה חסר לו את העיקר, כי אם מעשיו לא נובעים מתוך יראת שמים טהורה, לא עשית את רצון השם. ולכן אומרת הגמרא שם (ע"ב), **אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא יראת שמים בלבד**, שנאמר (איוב כח כח): "יִי אֱמֹר לְאָדָם הֵן יִרְאת ה' הִיא חֻמָּה", "הן" זו אחת, כי בלשון יווני את המילה "אחת", מתרגמים: "הן", הוי אומר שהאחת והיחידה שיש להקדוש ברוך הוא זו "יראת שמים".⁴

"טוב מעט ביראת ה', מאוּצֵר רַב וּמְהוּמָה בּוֹ"

ב. שלמה המלך אומר במשלי (טו טז): "טוֹב מְעַט בִּירְאָת ה', מְאוּצֵר רַב וּמְהוּמָה בּוֹ", ודרשו חז"ל במדרש (אוצר המדרשים מסכת אצילות עמוד 68), טוב מעט תורה ויהיה בו יראת השם, "מְאוּצֵר רַב וּמְהוּמָה בּוֹ", ממי שהוא מלא מאוצר התורה, אבל מהומה בו - שאין בו יראת השם, כי מי שיש בו יראת השם הוא הולך במישרים, שנאמר (סם יד ב): "הוֹלֵךְ בְּיִשְׁרוֹ יֵרָא ה'", ואז הוא גם זוכה שמגלים לו תעלומות חכמה [סודות התורה], שנאמר (ג לב): "וְאֵת יִשְׁרָיִם סוֹדוֹ", וכמו ששינינו "אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוון לבו לשמים". אבל אם הוא מלא מאוצר התורה ואין בו יראה, הכל אומרים עליו: 'אוי לזה שקרא, אוי לזה ששנה, אוי לזה ששימש תלמיד חכמים'. זה הכלל יהיה מסור בידך, מי שאין בו יראה אין בו חכמה, ואוי לו מפסוק זה: "הֵן יִרְאָת ה' הִיא חֻמָּה", הוי אומר "טוב מעט בִּירְאָת ה'". עי"ש.

ל ד: "אם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקֶצֶה הַשָּׁמַיִם, מִשֶּׁם יִקְבְּצֶךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וּמִשֶּׁם יִקְחֶךָ", אפילו יהודי הכי רחוק שיהיה 'בקצה השמים', לא יוכל לברוח מהקדוש ברוך הוא. כמו שכותב הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ז הלכה ה): וכבר הבטיחה התורה שסוף כל ישראל לעשות תשובה בסוף גלותם, ומיד הם נגאלים. עי"ש.

אלו זכויות גדולות ועצומות יגרפו כל אותם שיזכו להיות שותפים בכל הפעילות הענפה הזאת של ההפצות הנפלאות, אשרי חלקם ומה נעים גורלם, מחלקם יהיה חלקנו. מי ש'זורע צדקות' בדברים גשמיים לעניים זוכה להצמיח ישועות, אז על אחת כמה וכמה מי ש'זורע צדקות' ודואג לאחינו התועים בדברים רוחניים של הפצת החוברות, שבזכותן אנשים ונשים מתבוננים במעשיהם, ומוודים על האמת ואט שומרים שבת, טהרה, צניעות, ומתקברים להשם יתברך. אשרי הזוכים להבין במעלת זיכוי הרבים העצום ולוקחים חלק בשותפות בכל ההפצות הענקיות הללו. וכבר אמרתי לכם מה שאמר לי בזמנו האדמו"ר רבי דוד חי אביחי צירא שליט"א שהחוברות האלו יביאו את המשיו. ובלי ספק שזה התהליך שהקדוש ברוך הוא ישתבח שמו ויתעלה כבוד הדרו עושה בעולם, ליישר ולקרב את הלבבות של כולנו אליו, "לְקַרְא כָּלֶם בְּשֵׁם ה' לְעֵבְדוֹ שְׂכָם אֶחָד" (צפניה ג ט).

על כן המעוניינים בזכויות עצומות בחודש הרחמים, אפשר: בהעברה - בנק הדואר סניף 01 ח-ן: 8413671 עומות אפיקי מים או **בבטי -** 570-0509, ולציין "**עבור חלוקה**". נתפלל לבזר העולם שיערה עלינו ועל כל עמו ישראל רוח טהרה ממרום, ונזכה לשוב בתשובה שלימה, ולעובדו באמת ובתמים ובלבב שלם, כתיבה וחתמה טובה, אמן.

² "תוספת" דייקא, כי ברור שכל יהודי יש לו לפחות משהו של משהו יראת שמים, אפילו שהוא רחוק מאוד ומחלל שבת, אבל ברית מילה הוא עושה לבן שלו, למה? כי יש לו יראת שמים מעט, הוא יודע שהשם ציוה למול, אז הוא מל. כמו כן, הוא צם בכיפור, למה? כי השם אמר לצום, ויתכפרו העוונות. הוא גם קובע מזוזה, למה? כי השם אמר. אז נכון שזה נובע מפחד העונש, אבל גם זה משהו, ולכן ברור שיש לו משהו של יראת שמים, אולי 3%. אחד שיש לו 5% יראת שמים, לכן הוא גם שומר שבת. ויש אחד יש לו 10%, אז הוא גם מניח תפילין, וכן הלאה והלאה כל אחד כפי דרגתו. אבל כמובן שבזר העולם לא ליראת שמים כזו הוא מצפה מאיתנו. ולכן תמיד עלינו לבדוק את עצמנו איך להיות מוסיף והולך כדי שנזכה באמת ליראת שמים טהורה.

³ וכמו שאמרנו במסכת שבת (לא ע"ב): לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, אלא כדי שייראו מלפניו, שנאמר (קהלת יא ד): "וְהָאֱלֹקִים עֲשֶׂה שִׁירָאוּ מִלִּפְנֵיו". גם הגמרא במסכת ברכות (נה ע"א) אומרת, שהקדוש ברוך הוא עשה שיהיו חלומות רעים בעולם, כדי שייראו מלפניו, כי טבע האדם לדאוג ולפחד הרבה מחלום רע. ועוד אמרו שם (נט ע"א): לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב, שנאמר "וְהָאֱלֹקִים עֲשֶׂה שִׁירָאוּ מִלִּפְנֵיו". ויש עוד דוגמאות כיוצא בזה, נמצא שכל הבריאה כולה בנויה באופן שהיא מביאה את האדם ליראת שמים.

⁴ תשמענו לשון המאירי (שבת לא ע"א): וכבר ידעת שכל שחוכמתו קודמת ליראתו, אין חוכמתו מתקיימת, לפיכך יהא אדם זהיר ביראת שמים, **שאפילו הגיע לידיעת כל השלמות ולא היה בו יראת שמים, לא הועיל כלום**, הוא שאמר "יראת ה' היא אוצרו". משל לאדם שאמר לשלוחו העלה חטים וכו' מוטב שלא העלית. **כך יראת שמים היא השומרת והמעמדת כל הידיעות, כי היא הכל, ובה הכל**, ומפתח של תחיית המתים תלוי בה. **וכשיראת שמים נעדרת ממנו, נוח לו שלא נברא, נוח לו שלא למד**. וכבוד אדם שנודע ביראת שמים קודם לכבוד מי שנודע בחכמה. וכבר בארנו במסכת ברכות שכל שאינו יכול להשליט יצר טוב על יצר רע, יהא מזכיר לו יום המיתת תמיד לרַכֵּךְ בטעו ולייסרו להשיבו אל אביו, ומי שאינו עושה כן, נשאר בקושי עורפר, ואחריתו עדי אובד. הוא שאמר, לא דיין לרשעים שאין חרדים למיתתם, אלא שליבם בריא להם כאולם. ע"כ.

לגיון של מלך

ג. אחי ורעי בחורי הישיבות והאברכים היקרים המסולאים בפז שעליכם גאוותנו, נרצה או לא נרצה, אנחנו רואים מפורש בחז"ל הקדושים שוב ושוב שהיסוד של הכל וגם של לימוד התורה זה "יראת שמים", וכבר הבאנו בשיעור הקודם (גיליון 284 אות ו) מה שכתב הגאון הרב שך זצ"ל לאותו בחור: **"וכל אלו שנדמה להם שהם יודעים ללמוד אף שאין יראת השם בוער אצלם, תדע שכל תורתם היא מן השפה ולחוץ, ולא בהם חפץ השם, ואין תורתם אמת, כי אין להם סייעתא דשמיא, וכלי סייעתא דשמיא אי אפשר להשיג למעלת התורה"**. גם החזון איש אמר: **"מה אפשר לעשות שהקדוש ברוך הוא עשה חוזה כזה שבלי יראת שמים, אי אפשר לדעת ללמוד"**. ע"ש. אז אם אנחנו כאלו רציניים, ורוצים באמת להיות חלק מ"לגיון של מלך", כמו שרש"י (במדבר א מט) מגדיר את שבט לומדי התורה, עלינו להיות יראי שמים אמיתיים, כי אם אנחנו החיילים המובחרים ביותר של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אנחנו חייבים לרא מנמו כדבעי, ולעובדו יותר מכל הלב, ולא חלילה מן השפה ולחוץ. על כן, חובה עלינו להתבונן ולראות איך אנחנו משתדלים ומתאמצים יותר ויותר להשתלם ביראת שמים טהורה, איך אנחנו שואפים לעשות את רצון השם כרצונו באמיתי בפנימיות יותר ולא רק חיצונית, בלי לעשות חשבון כל פעם מה יגידו עלי ומה ידברו עלי⁷, וזאת נזכה על ידי לימוד רציני בספרי מוסר המעוררים את האדם על יראת שמים טהורה. וכבר הטיב להגדיר זאת הרמ"א בקצרה בסעיף הראשון שבשלחן ערוך אורח חיים על פי מה שכתב הרמב"ם בלשונו הזזה בספרו מורה הנבוכים (חלק ג פרק נב), וזו לשונו: **"כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקדוש ברוך הוא, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר (יחזקאל כג ד): 'אם יִסְתֹר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֵין לֹא אֶרְאֶנּוּ נָאם ה', מִיד יִגַע אֵלָיו הִירָאָה וְהִהֲנֵעָה בַּפֶּחַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבּוֹשֶׁתוּ מִמֶּנּוּ תַּמִּיד"**. ע"ש⁸.

מחלוקת חכמי ישראל עם חכמי אומות העולם

ד. ובעצם אם נתבונן נראה, שב"יראת שמים" נמצא חיפוש אחר האמת, כי הא בהא תליא, שכאשר האדם יש לו יראת שמים, ממילא הוא תר ומחפש אחר האמת הצרופה, הוא מתעניין מה רצון השם יתברך, והוא משתדל לעשות את רצון השם בלי לעשות חשבונות לאחרים, וכמו שהמשיך שם הרמ"א: **"ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השם"**⁹. וזו כבר מעלה גדולה מאוד שאדם זוכה לבקש את האמת בריש גלי בלי להסתכל ימינה או שמאלה אלא רק למעלה להשם יתברך. חיזוק לדברים אלו אנחנו מוצאים בדברי רבנו אברהם בן הרמב"ם (הובא בהקדמה לעין יעקב, במאמרו על אודות דרשת חז"ל) שביאר טעם מחודש, למה זכה התנא "רבי" הוא "רבי יהודה הנשיא" מחבר ששה סדרי משנה להיקרא "רבנו הקדוש"¹⁰, אך כדי שנבין את דבריו, נקדים הקדמה קטנה מהגמרא במסכת פסחים (צד ע"ב) שעליה הוא מדבר. בגמרא שם נחלקו חכמי ישראל עם חכמי אומות העולם על מהלכה של החמה בלילה, **חכמי ישראל אומרים, ביום החמה מהלכת למטה מן הרקיע** [ממזרח למערב והיא מאירה את העולם]. **ובלילה** [שהחמה שוקעת, היא מהלכת ממערב

⁵ וכבר כתב בספר אורחות צדיקים (שער יראת שמים) שיש שלשה מיני "יראה", והאחת שהיא גרועה מאוד, כגון אדם שעושה מעשים טובים רק בגלל אחרים, שאם הוא לא יעשה את המעשה הטוב ההוא, הן בלימוד התורה, הן בנתינת צדקה, הן בתפילה, ובכל דבר, אז הם לא יאמינו בו ויבזוהו, **נמצא שמה שעושה, אינו אלא בשביל למצוא חן בעיניהם**. ואם כך הוא מכווין כל ימיו, אז אחריתו עדי אובד, כיון שאין מחשבתו להקדוש ברוך הוא. ע"ש.

⁶ עוד כותב שם הרמב"ם במורה הנבוכים: **והוא יתעלה עמנו תמיד משקיף ומציץ, 'אם יִסְתֹר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֵין לֹא אֶרְאֶנּוּ'**, והבן זה היטב. ודע כי כאשר הבינוהו השלמים [כאיות], הושג להם מן המתינות והענוה ויראת השם והחרדה מפניו והבושה ממנו יתעלה בדרכים אמיתיים לא דמיוניות, ומה שעשו במסתרים היה כנגלה עם שאר בני האדם, כפי שאתה מוצא מנהג חכמינו המפורסמים... ואמרו עוד (עין ברכות סב ע"א, ורמב"ם הלכות דעות פרק ה הלכה ו), **אי זה צנוע, כל הנפנה בלילה כדרך שנפנה ביום. וכבר ידעת אזהרתם מהלך בקומה זקופה (קידושין לא ע"א), משום 'מלא כל הארץ כבודו', להשריש בכל אלו הדברים את הדבר שהזכרתי לך, והוא שאנחנו תמיד לפניו יתעלה ובמושב שכנינו מהלכים. וגדולי החכמים ז"ל היו סולדים מגילוי ראשם מפני שהשכינה חופפת את האדם וכו'. ומטרה זו אשר העירותיך עליה, היא מטרת עשיית המצות כולן, כי בכל אותם הפרטים המעשיים ובחזרות עליהם תושג ההכשרה ליחידים הנעלים, עד אשר ישלמו השלמות האנושית, ואז ייראו את השם יתעלה ויפחדו ויחדו וידעו מי עמהם, ויעשו אחר כך מה שראוי. וכבר ביאר השם יתברך כי תכלית כל מעשי מצוות התורה עשה ולא תעשה, הוא להגיע אל האדם יראתו יתברך ולפחד מדברו, ואמר (דברים כח נח): **'אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת הכתובים בספר הזה לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ'**. התבונן איך ביאר לך הכתוב, כי הונוהו היתה מכל דברי התורה הזאת תכלית אחת, והיא: **'לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה'**, ותכלית זו היא הנרכשת במעשים, כפי שתלמד ממה שאמר בפסוק זה, **'אם לא תשמור לעשות'**, הרי נתבאר לך שהיא באה מן המעשים שהם מצוות עשה ולא תעשה. ע"ש.**

⁷ ובדרך אגב כל החשש של החוששים מפני המלעיגים עליהם, הוא נובע רק מחמת שאין לנו ערך אמיתי לציונים של השם, כי אם היינו מעריכים את רצון השם באמיתי, היינו

למזרח] **למעלה מן הרקיע**, ולכן איננו נהנים מאורה בלילה, כי הרקיע מסתיר את אורה. **וחכמי אומות העולם אומרים, ביום החמה מהלכת למטה מן הרקיע, ובלילה למטה מן הקרקע** ולכן אינה נראית לעינינו. **אמר רבי, ונראים דבריהם של חכמי אומות העולם נכונים יותר מדברינו, שהרי ביום מעיינות צוננים ובלילה רותחים**. כלומר, מזה שאנחנו רואים שביום המעיינות צוננים, ובלילה הם רותחים, מכאן נראה שהאמת כמו חכמי אומות העולם, שכיון שהחמה מהלכת בלילה מתחת הקרקע, ממילא היא מחממת את המעיינות הקרובים אליה שנובעים מעומק האדמה, ולכן דווקא בלילה הם רותחים. אבל ביום, שהחמה רחוקה מהם, כי היא נמצאת תחת הרקיע, לכן המעיינות צוננים.

כשישליך השקר, ויקיים האמת, אין ספק כי "קדוש" הוא

ה. ועל זה כותב רבנו אברהם בן הרמב"ם, וזו לשונו: וכאשר שמע רבי הדברים האלה שהם תוצאות מן ההקדמות שחלקו בהם תחילה, הכריע דעת חכמי אומות העולם בראיָה, שאמר "נראים דבריהם", שהרי ביום המעיינות צוננים ובלילה המעיינות רותחים. **ועתה** התבונן מה שהורנו בברייתא זו, ומה יקר ענינה שלמדו, כי רבי לא הביט בדעת אלו, אלא מדרך הראיות בלי להשים לב לא לחכמי ישראל ולא לחכמי אומות העולם, והכריע כדעת חכמי אומות העולם מפני ראיָה זו שחשב כי היא ראיָה מתקבלת, שביום מעיינות צוננים ובלילה מעיינות רותחים. והתבונן חכמת זה הסוד, כי רבי לא פסק כדעת חכמי אומות העולם אלא שהכריע דעתם מדעת שיקול הדעת בראיה שזכרנו, וזהו שאמר "נראים דבריהם", היא מילה מורה על ההכרעה, ואילו נתברר לו בוודאי ובראיָה כמותם, היה פוסק הלכה כמותם, כאשר עשו זולתו מן החכמים ז"ל בדעות אחרות ואמרו, נצחו חכמי אומות העולם לחכמי ישראל.⁹ **ובאמת נקרא אדון זה "רבנו הקדוש", כי האדם כשישליך מעל פניו השקר, ויקיים האמת ויכריענו לאמיתו, ויחזור בו מדעתו כשיתבאר לו הפכה, אין ספק כי "קדוש" הוא.** והנה התברר לנו, כי החכמים ז"ל אינם מעיינים הדעות ולא מביטים אותם אלא מצד אמיתתם ומצד ראיותיהם, ולא מפני האומר אותו, יהיה מי שיהיה. עכ"ד. מפליא לעשות, מה זה חכם אמיתי בישראל, שלא אכפת לו מי אומר את הדעה, העיקר הוא בודק את האמת ומחפש את האמת, והוא הנקרא "קדוש". ישמע חכם ויוסף לקח. יזכנו השם יתברך שנעשה את רצונו כרצונו ביראת שמים טהורה, ונתבונן בכל מעשינו, האם הם תואמים את רצון השם, אמן.

שבת נופש מרוממת במלון המלך שאול - אשקלון

שבת פרשת ניצבים-וילך כב' אלו | 04/09

שבת רוחנית ומרוממת באווירה משפחתית, אירוח איכותי ותוכן תורני עשיר

שירותי חינוך ופדגוגיה חברות כ"ד המלך	תפילות מרוממות חוכנית עשירה ומגוונת	שיעורים והרצאות חברות כ"ד המלך	חוויה בלתי נשכחת לכל המשפחה
--	---	--	---

בהשתתפות הרב דוד שלום נקי שליט"א

להרשמה: 055-6885922 | 054-4920272

שמים פס על כל העולם, ועושים אך ורק את רצונו יתברך בלי לגדנן עפעף, וזה פשוט, כי כאשר בחרו נמצא לבד, הוא פתאום מרשה לעצמו לעשות דברים טובים יותר שהוא לא היה עושה בקרבת חברים מסוימים שהוא חושש מהם שיגידו לו "נהיית צדיק" וכדומה.

⁸ ואמנם בגמרא מסכת שבת (ק"ח ע"ב) מובא, אמר רבי יוסי מימי לא נסתכלתי במילה שלי. מקשה הגמרא, והרי אמרו ליה לרבי [יהודה הנשיא], מאי טעמא קראו לך "רבנו הקדוש"? אמר להם מימי לא נסתכלתי במילה שלי. [ואם כן, למה רבי יוסי לא נקרא גם "רבנו הקדוש"?] מתרצת הגמרא: ברבי מילתא אחרייתא הוה ביה [היתה עוד מעלה לרבי], שלא הכניס ידו תחת אבנטו. ע"כ. וקצת קשה אם כן למה רבי אמר שהטעם שקראו לו "קדוש" בגלל שלא הסתכל, ולמה לא אמר משום שלא הכניס ידו תחת אבנטו? ואולי אפשר שרבי לא רצה ליטול עטרה לראשו, שהוא המיוחד בזה שלא הכניס ידו תחת אבנטו, לכן בענוותנותו אמר דבר שגם היה אצל אחרים כמו רבי יוסי. אלא שחז"ל גילו לנו את האמת שהיתה בו עוד מעלה שלא הכניס ידו תחת אבנטו. ומצאתי למרן החיד"א בברכי יוסף (אבן העזר סימן כג סק"ב) שקצת רמז לזה, וכתב, "הא למדת שרבי לפי רוב הענוה יכחידינה תחת לשונו הא דלא הושיט ידו, והוא לא התפאר בזו". ע"ש. ועיין למרן מלכא זיע"א בספרו מאור ישראל (שבת שם) שהביא את האיסור בהסתכלות מהגמרא בסנהדרין (צב סע"א), ומהזוהר הקדוש בכמה מקומות. ע"ש.

⁹ ומפורש שהבין רבנו אברהם שבאמת רבי לא פסק הלכה כחכמי אומות העולם, אלא שהראה שלהם היתה ראיָה נחמדה. וגם בגיליון הש"ס על הגמרא בפסחים, הביא בשם השיטה מקובצת (כתובות יג ע"ב) שכתב, וכן שמעתי משמו של רבנו תם ז"ל שאף על גב שניצחו חכמי אומות העולם לחכמי ישראל, היינו ניצחון בטענות, אבל האמת היא כחכמי ישראל. ולכן זה מדויק בנוסח התפילה שאנחנו אומרים בברכת "יוצר אור" בשחרית של שבת, "האל הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח, ובוקע חלונות רקיע", והיינו שבבוקר החמה יוצאת ברקיע מהמזרח, ובערב היא בוקעת חלון שברקיע ועולה מעל הרקיע, אבל לא כמו שאמרו חכמי אומות העולם שהיא שוקעת מתחת לארץ.